

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-83/17

KP
prieš
LO

(*Oberster Gerichtshof* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – 2007 m. Hagos protokolas – Išlaikymo prievolėms taikytina teisė – 4 straipsnio 2 dalis – Kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos pasikeitimas – Galimybė atgaline data taikyti kreditoriaus naujos nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, kuri sutampa su teismo vietos teise – Formuliuotės „jei kreditorius neturi galimybės gauti išlaikymo išmokų“ reikšmė – Atvejis, kai kreditorius neįvykdo įstatyme numatytos sąlygos“

Santrauka – 2018 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo (šeštoji kolegija) sprendimas

1. *Prejudiciniai klausimai – Teisingumo Teismo jurisdikcija – Apimtis – Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės – Įtraukimas*

(*SESV 267 straipsnis; 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolas*)

2. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija, taikytina teisė, teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas išlaikymo prievolių srityje – Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės – Tam tikriems kreditoriams palankios specialios taisyklės – Kreditorius, negalintis gauti išlaikymo pagal savo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę – Teismo vietos teisės taikymas kreditoriaus prašymu ir laikotarpiui iki nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimo – Sąlygos*

(*2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalis*)

3. *Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Jurisdikcija, taikytina teisė, teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas išlaikymo prievolių srityje – Hagos protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės – Tam tikriems kreditoriams palankios specialios taisyklės – Kreditorius, negalintis gauti išlaikymo pagal savo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę – Sąvoka – Kreditorius, neatitinkantis tam tikrų jo nuolatinės gyvenamosios vietos teisėje numatytų sąlygų, kad gautų išlaikymą – Įtraukimas*

(*2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalis*)

1. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 21–25 punktus)

2. Europos bendrijos 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu 2009/941/EB patvirtinto 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip:

- tai, kad teismo vietos valstybė atitinka kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę, netrukdo taikyti šios nuostatos, jei taikant šioje nuostatoje numatytą subsidiarią sąsajos taisyklę nustatyta teisė nesutampa su taikant šio protokolo 3 straipsnyje numatytą pagrindinę sąsajos taisyklę nustatyta teise;
- tokioje situacijoje, kai išlaikymo kreditorius, kuris pakeitė savo nuolatinę gyvenamąją vietą, savo naujos nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teismuose pateikia skolininkui reikalavimą dėl išlaikymo už praėjusį laikotarpį, per kurį jis gyveno kitoje valstybėje narėje, teismo vietos teisė, kuri kartu yra ir jo naujos nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, gali būti taikoma, jei teismo vietos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti ginčus dėl išlaikymo tarp šių šalių ir to laikotarpio atžvilgiu.

Kaip matyti iš Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalies, ši nuostata, leidžianti taikyti teismo vietos, o ne išlaikymo kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, yra veiksminga tik tada, kai tos teisės skiriasi. Remiantis tuo, darytina išvada, kad tokioje situacijoje, kokia susiklostė pagrindinėje byloje, kai teismo vietos teisė, šiuo atveju Austrijos teisė, nesutampa su kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės, šiuo atveju Vokietijos, teise to laikotarpio, už kurį jis prašo išlaikymo išmokų, atžvilgiu Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalis gali būti veiksminga.

Vis dėlto dar reikia, kad šioje nuostatoje numatyta teismo vietos teisė būtų taikoma reikalavimui dėl išlaikymo išmokų už praėjusį laikotarpį. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad vien Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalies tekstas neleidžia užtikrintai nustatyti šios nuostatos apimties. Ją reikia vertinti atsižvelgiant į Hagos protokole nustatytą sąsajos taisyklių sistemą ir jo tikslą.

Dėl Hagos protokolu nustatytų sąsajos taisyklių sistemos pažymėtina, kad jo 4 straipsnio 2 dalyje tam tikrų kreditorių naudai yra nustatyta speciali taisyklė, papildanti bendrąją šio protokolo 3 straipsnyje numatytą taisyklę.

Be to, kaip matyti, pavyzdžiui, iš Bonomi pranešimo ir ką rodo Komisijos, kuri aktyviai dalyvavo derybose dėl Hagos protokolo priėmimo (žr. pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (COM(2005) 649 *final*), tikslai, šia sistema siekiama garantuoti taikytinos teisės numatomumą, užtikrinant, kad taikoma teisė turėtų pakankamą ryšį su atitinkamos šeimos situacija.

Atsižvelgiant į Hagos protokole numatytą sąsajos taisyklių sistemą ir juo siekiamą numatomumo tikslą, kurie aprašyti šio sprendimo 41 punkte, manytina, kad jei Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalyje kaip subsidiarų numatytą teismo vietos teisės taikymą lemtų tik kreditoriaus pasirinkta nauja nuolatinė gyvenamoji vieta, kai tarp šios teisės ir išlaikymo prievolės šalių – kreditoriaus ir skolininko – šeiminių situacijos tuo laikotarpiu, su kuriuo susijusi ta prievolė, neegzistuoja ryšys, toks taikymas neatitiktų nei šios sistemos, nei šio tikslo.

(žr. 29, 33, 34, 37–39, 41, 46, 51 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalyje esanti formuluotė „neturi galimybės gauti išlaikymo išmokų“ turi būti aiškinama taip, jog ji apima ir tokią situaciją, kai kreditorius negali gauti išlaikymo pagal savo buvusios nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę dėl to, kad jis neįvykdo tam tikrų joje nustatytų sąlygų.

(žr. 59 punktą ir rezoliucinę dalį)